

Πλατφόρμα 21+

Ενδιαφέρονται και Ενεργώ-
Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη

(Κάνει Πράξη τη Συνεργασία και την Προσφορά)

Υποετότητα: Αλληλοσεβαςμός και διαφορετικότητα

Ομάδα στόχος: Μαθητές Ε' & ΣΤ' Δημοτικού και Γυμνασίου

Σέβομαι το Διαφορετικό

Ομάδα συγγραφής:

Συντονίστρια: Ντόνα Παπαστυλιανού, Καθ. Κοινωνικής Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Συνεργάτες: Αρετή Τσινού, Υπ. Διδ. Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

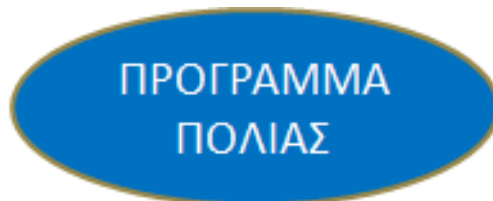
Τάσος Τραβασάρος, Υπ. Διδ. Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Ευαγγελία Κατέρη, Δρ. Ψυχολογίας, Παν/μιο Κρήτης

Άντρα Εμμανουήλ, MSc Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Αναστασία Σαρρή, MSc Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Ευαγγελία Τσερπέλη, Υπ. Διδ. Ψυχολογίας, ΕΚΠΑ

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	3
Θεωρητικό Υπόβαθρο.....	4
Στόχος και Αναγκαιότητα.....	4
1ο Βιωματικό Εργαστήριο.....	6
2ο Βιωματικό Εργαστήριο.....	8
3ο Βιωματικό Εργαστήριο.....	11
4ο Βιωματικό Εργαστήριο.....	13
5ο Βιωματικό Εργαστήριο.....	15
6ο Βιωματικό Εργαστήριο.....	17
7ο Βιωματικό Εργαστήριο.....	19
Ενδεικτική Βιβλιογραφία.....	20

Εισαγωγή

Η Ενότητα αυτή στοχεύει στην ανάπτυξη του αλληλοσεβασμού, της διαφορετικότητας και της πλήρους αναγνώρισης των μαθητών με διαφορετικές ικανότητες, νοητικές δεξιότητες, ατομικά χαρακτηριστικά, πολιτισμική καταγωγή και θρησκεία. Μεταξύ άλλων εστιάζει στην εγκαθίδρυση θετικού σχολικού κλίματος το οποίο αποτελεί κύριο προγνωστικό παράγοντα της συναισθηματικής και ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των μαθητών, της αυτοεκτίμησης και γενικότερα της ανθεκτικότητας, της καλής ψυχικής τους υγείας και ευεξίας, καθώς και σε δράσεις διαμόρφωσης των στάσεων και της συμπεριφοράς των μαθητών και εκπαιδευτικών αναφορικά με τα στερεότυπα, την περιθωριοποίηση, την απόρριψη και τις διακρίσεις έναντι ατόμων ή ομάδων που σχετίζονται με την άγνοια των πιο πάνω ζητημάτων αναγνώρισης της διαφορετικότητας.

Οι δράσεις για την επίτευξη των παραπάνω στόχων περιλαμβάνουν επιμορφωτικό υλικό και βιωματικές ασκήσεις, κινητική δράση και παιχνίδια ρόλων, καθώς και αναστοχασμό κάτω από την ομπρέλα της ομαδικής σκέψης και συνεργασίας.

Θεωρητικό Υπόβαθρο

Αναφορικά με την εθνοπολιτισμική και θρησκευτική όψη της διαφορετικότητας, οι παγκόσμιες μετακινήσεις ανθρώπων απαιτούν διαδικασίες επιπολιτισμού (acculturative processes), τόσο από την πλευρά των μεταναστών όσο και των γηγενών της χώρας υποδοχής, προκειμένου να επιτευχθούν θετικές διαπολιτισμικές σχέσεις και προσαρμογή μεταξύ πολιτισμικά διαφορετικών ατόμων και ομάδων. Το σχολείο αποτελεί το κατεξοχήν πλαίσιο στο οποίο λαμβάνουν χώρα επιπολιτισμικές (acculturative) διαδικασίες για την προσαρμογή των παιδιών- πολιτών και η ακαδημαϊκή και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξή τους. Είναι, επίσης, ο χώρος που αναμένεται να υποστηρίξει τον πολιτισμικό πλουραλισμό και να συμβάλει στην καλλιέργεια κλίματος υποστηρικτικού προς την πολιτισμική ποικιλομορφία, ώστε μαθητές και εκπαιδευτικοί να λειτουργούν και να αποδίδουν αποτελεσματικά στις εκπαιδευτικές διαδικασίες. Περαιτέρω, ρόλος του σύγχρονου σχολείου είναι να συμβάλει στη δόμηση ταυτοτήτων, ιδεολογιών, στάσεων και συμπεριφορών, αναφορικά και με όλες τις άλλες μορφές διαφορετικότητας, νοητικής κατάστασης και ατομικών χαρακτηριστικών, με στόχο την καλύτερη ψυχοκοινωνική προσαρμογή και ειρηνική και αποδοτική συνύπαρξη όλων των εμπλεκόμενων, μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων και κοινοτήτων.

Στόχοι και Αναγκαιότητα

Η παρούσα παρέμβαση στοχεύει:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές τους ρόλους των ατόμων στις διάφορες ομάδες και θεσμούς και την αλληλεπίδραση ατόμου – ομάδας
- Να αποδέχονται την αναγκαιότητα της οργάνωσης των κοινωνικών ομάδων.
- Να αποδέχονται την ετερότητα και να εκτιμούν την αξία της κοινωνικής δικαιοσύνης.

- Να επιθυμούν την ενεργό συμμετοχή τους στην αντιμετώπιση θεμάτων και προβλημάτων.
- Να αποκτήσουν επίγνωση της ευθύνης και της υποχρέωσης των πολιτών για ενεργό συμμετοχή στις κοινωνικές και πολιτικές διαδικασίες.
- Να αντιληφθούν ότι η πολυπολιτισμικότητα επηρεάζει την κοινωνία μας και ότι η αναγνώριση και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελούν προϋπόθεση για την αρμονική συμβίωση

ΒΙΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

1ο Βιωματικό εργαστήριο

60'

Ενέργειες

- ✓ Βιωματική άσκηση
- ✓ Συζήτηση σε μικρές ομάδες
- ✓ Αναστοχασμός

Στόχοι του εργαστηρίου

- ✓ Να γνωρίσουν τα παιδιά καλύτερα τον εαυτό τους και τους άλλους
- ✓ Να αντιληφθούν τη σημασία του ανήκειν

Περιγραφή δράσεων εργαστηρίου

“Η Ιστορία Του Ονόματός Μου “

15'

Ο συντονιστής χωρίζει τους μαθητές σε δυάδες. Το κάθε παιδί διηγείται στο άλλο την ιστορία του ονόματός του (π.χ. από πού πήρα το όνομά μου; Τι ξέρω για το άτομο από το οποίο έχω πάρει το όνομα; Τι θυμάμαι από αυτόν/αυτήν; Τι κοινά και τι διαφορές έχω με αυτόν/αυτήν;).

“Βρίσκοντας Ομοιότητες και Διάφορες”

15'

Οι μαθητές κάθονται σε έναν κύκλο από καρέκλες μαζί με τον συντονιστή. Δεν χρησιμοποιείται 1 καρέκλα ώστε πάντα 1 άτομο να μένει όρθιο στον κύκλο. Το άτομο που μένει όρθιο, καλεί τα υπόλοιπα μέλη να σηκωθούν, ξεκινώντας πάντα με την φράση: “Να σηκωθεί σε όποιον αρέσει/δεν αρέσει να..... (π.χ. ένα hobby, ένα

φαγητό)”. Ο κανόνας θέλει να σηκώνονται όρθια και να κάθονται γρήγορα σε καρέκλες όσοι ταυτίζονται με την φράση.

Αναστοχασμός

30'

Τα παιδιά δουλεύουν σε 4 υποομάδες, βρίσκοντας με βάση τις προηγούμενες δραστηριότητες διαφορές και ομοιότητες μεταξύ τους ώστε να συγκροτήσουν το αντίστοιχο όνομα της ομάδας τους και ένα σύνθημα που τους εκφράζει ώστε να το παρουσιάσουν στην ολομέλεια.

2ο Βιωματικό εργαστήριο

50'

Image: <https://www.wikihow.com>

Στόχοι του εργαστηρίου

- ✓ Να κατανοήσουν τα παιδιά την έννοια της διαφορετικότητας
- ✓ Να αυξήσουν την ενσυναίσθησή τους
- ✓ Να αναγνωρίσουν την αξία της διαφορετικότητας

Ενέργειες

- ✓ Βιωματικές ασκήσεις
- ✓ Αισθησιοκινητική Δράση
- ✓ Προβολή οπτικοακουστικού υλικού
- ✓ Συζήτηση σε ομάδες
- ✓ Ολομέλεια
- ✓ Αναστοχασμός

Περιγραφή δράσεων εργαστηρίου

“Τι Σημαίνει να Είσαι Διαφορετικός”

20'

Ο δάσκαλος χωρίζει τους μαθητές σε δυάδες. Σε κάθε δυάδα δίνεται ένα σενάριο (βλ. π.κ.). Πολλές δυάδες έχουν το ίδιο σενάριο. Κάθε δυάδα διαβάζει το σενάριο και ακολουθεί παίξιμο ρόλων. Ένας από τους μαθητές είναι το παιδί που δέχεται διακρίσεις λόγω της διαφορετικότητας βάσει του σεναρίου. Στο τέλος της δραστηριότητας, τα παιδιά συζητάνε για τα συναισθήματα που ένιωθαν στον κάθε ρόλο. Στο τέλος, κάθε δυάδα παρουσιάζει το σενάριό της στην τάξη και μιλάνε για τα συναισθήματα που ένιωσαν.

ΣΕΝΑΡΙΟ 1: Ένα παιδί έρχεται στην Α τάξη του 14^{ου} Δημοτικού στα μέσα της σχολικής χρονιάς. Οι γονείς του πρόσφατα έφυγαν από την πατρίδα τους, την

Αφρική, και ήρθαν στην Ελλάδα για να βρουν δουλειά και να βελτιώσουν την ζωή τους. Όταν μπαίνει στην τάξη όλα τα παιδιά το κοιτούν περίεργα και κανείς δεν θέλει να καθίσει μαζί του. Η δασκάλα, μη γνωρίζοντας τι να κάνει βάζει τον Αμππούλ να καθίσει με τον Κώστα. Ο Κώστας, όμως, διαμαρτύρεται. Λέει πως δεν θέλει να καθίσει δίπλα σε έναν «μαύρο».....

ΣΕΝΑΡΙΟ 2: Ένα παιδί έρχεται στην Γ Τάξη του 3^{ου} Γυμνασίου στα μέσα της σχολικής χρονιάς. Όταν μπαίνει στην τάξη όλα τα παιδιά το κοιτούν περίεργα και κανείς δεν θέλει να καθίσει μαζί του. Η δασκάλα, μη γνωρίζοντας τι να κάνει βάζει τον Χρήστο να καθίσει με τον Νίκο. Ο Νίκος, όμως, διαμαρτύρεται. Λέει πως δεν θέλει να καθίσει δίπλα σε έναν «χοντρό».....

ΣΕΝΑΡΙΟ 3: Ένα παιδί έρχεται στην Α τάξη του 10^{ου} Δημοτικού στα μέσα της σχολικής χρονιάς. Όταν μπαίνει στην τάξη όλα τα παιδιά το κοιτούν περίεργα και κανείς δεν θέλει να καθίσει μαζί του. Η δασκάλα, μη γνωρίζοντας τι να κάνει βάζει τον Σέρτζιο να καθίσει με τον Άρη. Ο Άρης, όμως, διαμαρτύρεται. Λέει πως δεν θέλει να καθίσει δίπλα σε έναν «γύφτο».....

Αναστοχασμός

30'

Στο τέλος της δραστηριότητας, τα παιδιά συζητάνε για τα συναισθήματα που ένιωθαν στον κάθε ρόλο. Στο τέλος, κάθε δυάδα παρουσιάζει το σενάριό της στην τάξη και μιλάνε για τα συναισθήματα που ένιωσαν.

Εναλλακτική δράση (απευθύνεται σε μαθητές Γυμνασίου)

135'

Προβολή της ταινίας: The First Grader (2010). Η ταινία παρουσιάζει την ιστορία ενός ηλικιωμένου χωρικού στην Κένυα, ο οποίος επιμένει να γραφτεί στην Α Δημοτικού για να μάθει να διαβάζει, αποδεικνύοντας ότι ποτέ δεν είναι αργά για να πραγματοποιήσεις το όνειρό σου. Η ταινία βασίζεται σε αληθινή ιστορία.

Αναστοχασμός

Συζήτηση στην ολομέλεια με τους εξής άξονες:

Ποια συναισθήματα σας δημιούργησε αυτή η ταινία?

Πως κρίνετε την απόφαση του ήρωα να ξεκινήσει το σχολείο σε αυτή την ηλικία?

Πως θα δεχόσασταν έναν “διαφορετικό μαθητή” στην τάξη?

Είναι το σχολείο μας έτοιμο να δεχτεί διαφορετικούς μαθητές?

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και αναπαριστούν ένα γλυπτό με το σώμα τους (όλοι μαζί) με βάση ένα στιγμιότυπο της ταινίας που τους ενέπνευσε και το παρουσιάζουν στην ολομέλεια.

3ο Βιωματικό εργαστήριο

45'

Image: <http://www.mavcc.org>

Στόχοι του εργαστηρίου

- ✓ Να συναισθανθούν τα παιδιά τον κοινωνικό αποκλεισμό
- ✓ Να αναγνωρίσουν την αξία της διαφορετικότητας

Ενέργειες

- ✓ Βιωματικές ασκήσεις
- ✓ Ολομέλεια
- ✓ Αναστοχασμός
- ✓ Οπτικοακουστικό υλικό
- ✓ Αποφόρτιση

Περιγραφή δράσεων εργαστηρίου

«Δεν μ' Αρέσει το Χρώμα Σου»

Α' Δραστηριότητα

Ετοιμάζουμε μικρές καρτέλες σε δύο χρώματα (π.χ. πράσινο και κίτρινο). Ζητάμε από τα παιδιά να διαλέξουν τα παιδιά μια από τις δύο καρτέλες, ανάλογα με το χρώμα που επιθυμούν, χωρίς να γνωρίζουν την σημασία της επιλογής τους, και την καρφιστώνουν στο πέτο τους.

Αφού επιλέξουν την καρτέλα αναρτούμε σε ένα εμφανές σημείο της τάξης (και διαβάζουμε) έναν κατάλογο στον οποίο έχουμε γράψει κανόνες όπως:

Όσοι έχουν καρτέλα με πράσινο χρώμα:

- Δεν μπορούν να κάθονται δίπλα σε άτομο με διαφορετικό χρώμα καρτέλας.
- Δεν μπορούν να μιλάνε με άτομο διαφορετικού χρώματος καρτέλας.

- Παίρνουν κακό βαθμό στα διαγωνίσματα, ανεξάρτητα με το πώς έχουν γράψει.

Όσοι έχουν καρτέλα με κίτρινο χρώμα:

- Μπορούν να σηκώνονται όποτε θέλουν από την θέση τους,
- Μπορούν να μιλάνε με όποιον θέλουν.
- Δικαιούνται καλό βαθμό στα διαγωνίσματα.
- Είναι υπεύθυνοι για την αυστηρή τήρηση των κανόνων.

Αναστοχασμός

15'

Ξεκινάει η συζήτηση στην ολομέλεια με τους εξής άξονες συζήτησης:

- Πώς νιώθατε να είστε πράσινοι ή κίτρινοι;
- Είναι οι κανόνες δίκαιοι για όλα τα μέλη;
- Τι είδους διακρίσεις γίνονται στην πραγματική ζωή;
- Τι μπορεί να αλλάξει;

Αποφόρτιση

10'

Προβολή μουσικού βίντεο κλιπ της Beyonce: “Brown skin girl”, που μιλάει για το σκούρο χρώμα του δέρματος (<https://www.youtube.com/watch?v=vRFSOMYTC1I>).

4ο Βιωματικό εργαστήριο

65'

Στόχοι του εργαστηρίου

image: <https://www.pinterest.com>

- ✓ Να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά απέναντι σε ανθρώπους με αναπηρία και να κατανοήσουν την αξία των ίσων ευκαιριών.

Ενέργειες

- ✓ Καταιγισμός ιδεών
- ✓ Ομαδοσυνεργατικότητα
- ✓ Κατασκευή και αφήγηση ιστορίας
- ✓ Ολομέλεια
- ✓ Αναστοχασμός

Περιγραφή δράσεων εργαστηρίου

20'

Ο συντονιστής μοιράζει στα παιδιά 10 φωτογραφίες αναγνωρίσιμων προσώπων (π.χ. Όμηρος, Αϊνστάιν, Τομ Κρουζ, Έλλη Λαμπέτη, Στίβεν Χόκινγκς, Μπετόβεν, Ναπολέον, Graham Bell, Jennifer Aniston, Λεονάρντο Ντα Βίντσι) της επιστήμης, της τέχνης και της λογοτεχνίας, οι οποίοι αντιμετώπιζαν ή αντιμετωπίζουν κάποια αναπηρία ή ειδικές μαθησιακές δυσκολίες και χωρίζει την τάξη σε ομάδες. Η κάθε ομάδα επιλέγει φωτογραφίες με πρόσωπα που γνωρίζει για αυτά ή και όχι, προκειμένου να τα παρουσιάσει στην ολομέλεια συνθέτοντας μια πραγματική ή φανταστική ιστορία.

15'

Η μεγάλη ομάδα κάθεται σε κύκλο και συζητάει για τις δυσκολίες που γνωρίζει για τα συγκεκριμένα πρόσωπα ενώ επιπρόσθετα ο συντονιστής δίνει τις ανάλογες πληροφορίες.

20'

Με βάση τις αρχικές φωτογραφίες και συνθέσεις ομάδων τα παιδιά σχεδιάζουν έναν οδηγό συνέντευξης που θα ήθελαν να κάνουν σε αυτές τις προσωπικότητες, παίρνοντας τον ρόλο του δημοσιογράφου και να το παρουσιάσουν στην τάξη.

Αναστοχασμός

10'

Να σκεφτούν όλοι μαζί ένα μήνυμα που θα έδιναν σε έναν άνθρωπο που αντιμετωπίζει παρόμοιες δυσκολίες

5ο Βιωματικό εργαστήριο

60'

Στόχοι του εργαστηρίου

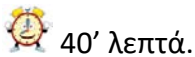
- ✓ Να αντιληφθούν τα παιδιά τις ομοιότητές τους.

Ενέργειες

- ✓ Ζωγραφική-κολάζ
- ✓ Ασκήσεις αναγνώρισης ομοιότητας και ετερότητας
- ✓ Ομαδική συζήτηση
- ✓ Αναστοχασμός

Περιγραφή δράσεων εργαστηρίου

«Πόσο Ίδιοι Είμαστε»

40' λεπτά.

Ο εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές να ζωγραφίσουν τον εαυτό τους και ό,τι τους αρέσει να κάνουν στον ελεύθερό τους χρόνο, αλλά και αγαπημένα τους πράγματα, μέρη, φαγητά, παιχνίδια, χόμπι. Αφού τα παιδιά ολοκληρώσουν την ζωγραφιά τους, την παρουσιάζουν στην τάξη. Ακολουθεί συζήτηση για το πόσες ομοιότητες και πόσες διαφορές υπάρχουν ανάμεσα στις ζωγραφιές. Και, τέλος, ο εκπαιδευτικός θέτει το ερώτημα: «Πόσο διαφορετικοί τελικά είστε μεταξύ σας;» Αφού γίνει μια συζήτηση, ο εκπαιδευτικός δείχνει στα παιδιά φωτογραφίες με παιδιά από όλον τον κόσμο που παίζουν ή/και πάνε σχολείο. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός ζητάει από τα παιδιά να σχολιάσουν ό,τι είδαν. Θέτει την ερώτηση: «Πόσες ομοιότητες και πόσες διαφορές είδατε στα παιδιά αυτά;»

Αναστοχασμός

Τα παιδιά καλούνται να ζωγραφίσουν ένα συναίσθημα, μια σκέψη ή μια εικόνα που θέλουν να κρατήσουν από τη συνάντηση σε ένα μεγάλο χαρτόνι όπου θα συνθέσουν την ομαδική ζωγραφιά.

6ο Βιωματικό εργαστήριο

shutterstock.com • 175204292

20'

Στόχοι του εργαστηρίου

- ✓ Να μάθουν τα παιδιά περισσότερες πληροφορίες για την καταγωγή των συμμαθητών τους.
- ✓ Να γνωρίσουν την πολυπολιτισμικότητα στο σχολείο

Ενέργειες

- ✓ Ζωγραφική-κολάζ
- ✓ Συνεργασία με γονείς
- ✓ Δραστηριότητες με αντικείμενα
- ✓ Ομαδική συζήτηση
- ✓ Αναστοχασμός

Περιγραφή δράσεων εργαστηρίου

“Δείξε μου τι τρως, να σου πω από πού είσαι?”

Ο εκπαιδευτικός ζητάει από τα παιδιά (1-2 μέρες πριν την άσκηση) να πάρουν συνέντευξη από τους γονείς τους σχετικά με τα παραδοσιακά φαγητά του τόπου τους. Ο κάθε μαθητής, αφού δείξει στην υδρόγειο σφαίρα ή στον παγκόσμιο χάρτη την χώρα καταγωγής του, παρουσιάζει τα φαγητά και φέρνει μία συνταγή με το πιο αγαπημένο του από αυτά. Ακολουθεί συζήτηση για οικογενειακές στιγμές που θυμάται σχετικές με αυτό το φαγητό. Αν ο εκπαιδευτικός έχει την δυνατότητα, μπορεί να ζητήσει από όσους γονείς μπορούν και θέλουν να φέρουν στην τάξη ένα φαγητό μια συγκεκριμένη ημέρα, όπου όλοι οι μαθητές θα έχουν την δυνατότητα να γευτούν διαφορετικές γεύσεις και να συζητήσουν για τον τόπο τους (π.χ. να φέρουν φωτογραφίες και να μιλήσουν για την ιστορία του τόπου τους).

Εναλλακτική δράση (“Το δώρο της ιστορίας μας”)

60'

Σε περίπτωση που το σχολείο διαθέτει τμήμα υποδοχής προσφύγων, ο κάθε μαθητής μπορεί να πραγματοποιήσει μια γνωριμία με έναν αντίστοιχο μαθητή και να ανταλλάξει ένα συμβολικό αντικείμενο, που εκφράζει την καταγωγή και την χώρα τους και να μάθει την ιστορία του. Μπορεί να εφαρμοστεί και με παιδιά-μετανάστες από τον περίγυρο του κάθε μαθητή.

Το κάθε μέλος παρουσιάζει το δώρο που έλαβε και περιγράφει την ιστορία του.

shutterstock.com • 185722523

7ο Βιωματικό εργαστήριο

60'

Ενέργειες

- ✓ Βιωματικές ασκήσεις
- ✓ Κατασκευή ιστορίας
- ✓ Ομαδική Συζήτηση
- ✓ Αναστοχασμός

Στόχοι του εργαστηρίου

- ✓ Ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων, κλείσιμο ομάδας και ανατροφοδότηση

Περιγραφή δράσεων εργαστηρίου

«Φτιάχνουμε την Ιστορία μας»

Ο εκπαιδευτικός προτείνει στα παιδιά να κάνουν μια ομαδική ιστορία σε σχέση με τα θέματα που συζητήθηκαν στα προηγούμενα εργαστήρια. Δίνει ένα χαρτί στο πρώτο παιδί και του ζητάει να γράψει αυθόρμητα ό,τι θέλει σε μία πρόταση. Το χαρτί περνάει στον επόμενο μαθητή, αφού ο προηγούμενος διπλώσει το χαρτί με τέτοιο τρόπο που να μην φαίνεται τι έχει γράψει. Αφού όλα τα παιδιά γράψουν την πρότασή τους, ο εκπαιδευτικός ζητάει από τα παιδιά να διαβάσουν την ιστορία και ακολουθεί συζήτηση.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Αρχοντάκη, Ζ., & Φιλίππου, Δ. (2003). 205 Βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση ομάδων. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

COMPASS - Συμβούλιο της Ευρώπης(2002). Ένα εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για νέους και νέες. Σχέδιο δράσης για την πρόληψη ή/και την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων κάθε είδους, την ανάδειξη της σημασίας της διαφορετικότητας. Πρότυπος Συμβουλευτικός Οδηγός – Πρότυπο Υλικό. Αναλυτική παρουσίαση προγραμμάτων και δράσεων για τη διαφορετικότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη βία και την Αντιρατσιστική αγωγή. Institute for Rights, Equality, & Diversity. Ανακτήθηκε από:
http://www.arsis.gr/2010_09_05%20compass.pdf
http://www.arsis.gr/compass_edition_gr.pdf

Georgas, J. & Papastylianos, D. (1994). The effect of time on stereotypes: Acculturation of children of returning immigrants to Greece. In A.-M. Bouvy, F.J.R. van de Vijver, P. Boski and P. Schmitz (Eds.), *Journeys into Cross-Cultural Psychology Selected Papers from the Eleventh International Association for Cross Cultural Psychology*. (pp.158-166). Amsterdam: SWETS & ZEITLINGER.

Georgas, J., & Papastylianos, D. (1996). Acculturation and Ethnic Identity: The Remigration of Ethnic Greeks to Greece. In H. Grad, A. Blanco and J. Georgas (Eds.), *Key Issues in Cross-Cultural Psychology. Selected Papers from the XII International Congress of the International Association for Cross - Cultural Psychology*. (pp.114-127). Lisse: SWETS & ZEITLINGER.

Γεώργας, Δ., & Παπαστυλιανού, Α. (1993). Επιπολιτισμός Ποντίων και Βορειοηπειρωτών στην Ελλάδα. Ψυχολογικές διεργασίες προσαρμογής (171 σελίδες). Αθήνα: Γενική Γραμματεία Αποδήμου Ελληνισμού.

Δραστηριότητες βιωματικής μάθησης στα ανθρώπινα δικαιώματα και σταδικαιώματα προσφύγων. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (2014). Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Ανακτήθηκε από: www.unhcr.gr

Παπαστυλιανού, Α. (1994). Επιπολιτισμός Ποντίων και Βορειοηπειρωτών στην Ελλάδα. Ψυχολογικές διεργασίες προσαρμογής. Στο, Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε αλλοδαπούς μαθητές. Ειδική αναφορά σε μαθητές από την Αλβανία. (σσ.59-72). Αθήνα: ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ.

Giovazolias, Th., Syngelaki, E.-M., Papastylianou, A. (2019). Effectiveness of a Teachers' Training Program in Bullying Prevention on their Core self Evaluations, Relationship with students and Work Engagement. *Journal of Classroom Interaction*, 54(2), 4-23.

Kyriakides, L., Creemers, B.P.M., Muijs, D., Rekers-Mombarg, L., Papastylianou, D. , Van Petegem, P. & Pearson, D. (2013). Using the Dynamic Model of Educational Effectiveness to Design Strategies and Actions to Face Bullying. (*Journal*) *School Effectiveness and School Improvement*. DOI:10.1080/09243453.2013.771686

Kyriakides, L. Creemers, B.P.M., Papastylianou, D., Papadatou-Pastou, M. (2014). Improving the school learning environment to reduce bullying: an experimental study. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 58 (4). DOI: 10.1080/00313831.2013.773556

Kyriakides, L, Charalambous, E., Creemers, B.P.M., Antoniou, P., Devine, D. & Papastylianou, D.(2018). Using the Dynamic Approach to School Improvement to Promote Quality and Equity in Education: A European Study. *Educational Assesment, Evaluation and Accountability*.

Παπαστυλιανού, Α., Γιοβαζολιάς, Α. & Τσίτσας, Γ. (2014). Η αλληλεπίδραση ατομικών και σχολικών παραγόντων σε σχολικό πολυπολιτισμικό περιβάλλον: προεκτάσεις σε θέματα συμβουλευτικής. Στο Μ. Μαλικιώση & Α. Γιοβαζολιάς (Επιμ.). *Συμβουλευτική Ψυχολογία: Εφαρμογές και προκλήσεις* (σελ. 265- 284). Εκδ. ΠΕΔΙΟ.

Παπαστυλιανού, Α. (1997). Η Διακοπή φοίτησης στους μαθητές-παιδιά παλιννοστούντων στην Ελλάδα: Στοιχεία και διαστάσεις του προβλήματος. Στο Σ.

Βοσνιάδου & Ρ. Παπαθεοφίλου (Επιμ.), Η εγκατάλειψη του σχολείου. (σσ. 207-231). Αθήνα: GUTENBERG.

Παπαστυλιανού, Α. (2001). Θεωρητικά και ερευνητικά στοιχεία για μια ημική θεραπευτική παρέμβαση σε οικογένειες παλιννοστούντων. Στο Α. Καλαντζή-Αζίζι και Η. Μπεζεβέγκη (Επιμ.), Θέματα Επιμόρφωσης –Ευαισθητοποίησης Στελεχών Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων.(σσ. 351-361). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Παπαστυλιανού, Α. (2001). Εφαρμογές της συστημικής προσέγγισης στο σχολείο και στην οικογένεια. Στο Α. Καλαντζή-Αζίζι και Η. Μπεζεβέγκη (Επιμ.), Θέματα Επιμόρφωσης –Ευαισθητοποίησης Στελεχών Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων. (σσ. 221-226). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Παπαστυλιανού, Α. (2000). Ψυχοκοινωνική προσαρμογή και στρες σε αγγλόφωνους, Πόντιους και Βορειοηπειρώτες μαθητές στην Ελλάδα, Παιδί και Έφηβος, Ψυχική Υγεία και Ψυχοπαθολογία, 2, (1), 112-132.

Παπαστυλιανού, Α. (2002). Επιθετικότητα και ο ρόλος της οικογένειας. Στο, Ν. Πολεμικός, Μ. Καϊλα & Φ. Καλαβάσης (επιμ.), Εκπαιδευτική, Οικογενειακή και Πολιτική Ψυχοπαθολογία, τόμ. Β. (σσ. 243-265). Αθήνα: Ατραπός.

Παπαστυλιανού, Α. (2012). (επιμ.). Διαπολιτισμικές Διαδρομές. Παλιννόστηση και ψυχοκοινωνική προσαρμογή. Αθήνα: Gutenberg. (Νέα αναθεωρημένη και εμπλουτισμένη έκδοση).

Παπαστυλιανού, Α. (1994). Ψυχολογική προσαρμογή των μαθητών – παιδιών παλιννοστούντων. Στο Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε αλλοδαπούς μαθητές. Ειδική αναφορά σε μαθητές από την Αλβανία. (σσ.79-87). Αθήνα: ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ.

Schachner, M.K. (2019). From equality and inclusion to cultural pluralism – Evolution and effects of cultural diversity perspectives in schools , European Journal of Developmental Psychology, 16:1, 1-17, doi: 10.1080/17405629.2017.1326378

Schachner, M. K., Noack, P., Van de Vijver, F. J. R., & Eckstein, K. (2016). Cultural diversity climate and psychological adjustment at school-equality and inclusion versus cultural pluralism. *Child Development*, 87, 1175–1191. doi:10.1111/cdev.12536

Τα Δικαιώματα του Παιδιού. Εγχειρίδιο για τα δικαιώματα του Παιδιού. Ανακτήθηκε από: <https://sites.google.com/site/ekpaideuse2011/home/gia-ta-dikaiomata-tou-paidiou>

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: [Πολυθεματικό βιβλίο και σχέδια εργασίας για το Γυμνάσιο \(Οδηγός για τον καθηγητή\)](#)